

Motion till riksdagen 2024/25:3210

av Staffan Eklöf (SD)

Risk för försvagad yttrandefrihet i en föränderlig tid

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning av bestämmelserna om ordning och säkerhet i yttrandefrihetssammanhang görs i enlighet med motionen och att regeringen återkommer till riksdagen med ett förslag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Yttrandefriheten är en av de viktigaste demokratiska principerna. Utövningen av reglerna om yttrandefrihet och dess begränsningar måste ständigt noga följas och justeringar måste övervägas för att yttrandefrihet ska råda i varje ny tid, med sina nya förhållanden. Strävan måste vara att toleransen för vad som får sägas och när man får samlas inte ska avta med tiden. Beslut om yttrandefrihet får heller aldrig bli en fråga om huruvida man håller med om yttrandet eller bli till en smakfråga.

Beslut om begränsningar av yttrandefriheten hänvisar ofta till att begränsningen är nödvändig med hänsyn till den allmänna ordningen eller säkerheten. Det finns för det första exempel som visar på att bestämmelsen tillämpas redan vid måttliga säkerhetshot. Nedan följer ett utdrag ur Justitieombudsmannens berättelse för 2019–2020.

Det förekommer inte sällan att frågor om yttrandefrihet är aktuella i JO-anmälningar som rör skolor. I årets ämbetsberättelse finns ett ärende som rör en banderoll på ett s.k. studentflak (dnr 6852-2018). Banderollen hade texten #Metoo för kvinnor som försökt ligga sig till framgång men misslyckats. Skolan hade beordrat eleverna att ta ned banderollen, vilket anmälades till JO. Frågan var om skolans agerande stred mot yttrandefriheten. Utredningen visade att texten på banderollen hade orsakat en hätsk stämning mot klassen, och det fanns en oro för klassens trygghet. Därmed ansåg jag att det fanns en konkret risk för att banderollen skulle ha orsakat ordningsstörningar på skolan, och jag hade därför ingen invändning mot att skolan beordrade eleverna att ta ned banderollen.

Olika människor är olika mycket oroliga. Om den som är satt att besluta om en begränsning av yttrandefriheten lätt blir orolig blir hans eller hennes beslut mer begränsande än om den beslutande inte har lätt för att bli orolig. Likabehandling och objektivitet riskeras. Jag vill se en utredning av hur man i tilläggsbestämmelser kan konkretisera och kvantifiera den nivå av säkerhetshot som får leda till ett hejdande av yttrandefriheten. Man kan även överväga ett medbeslutandeförfarande för den part som beslutsfattaren befarar ska drabbas av säkerhetshot.

Det finns andra exempel som visar på att det finns en risk att de som vill tysta det fria ordet använder sig av bestämmelsen om allmän ordning och säkerhet, till exempel på så sätt att man ser till att ordningen eller säkerheten hotas när ens motståndare ska använda sig av yttrandefriheten.

Till exempel har en politisk ungdomsorganisation förvägrats tillträde till vissa skolor för ett antal år sedan för att elever hotade att skapa utagerande motdemonstrationer. Andra gånger har en demonstration fått flyttas eller ställas in eftersom en motdemonstration har ordnats på samma ställe eller i närheten. På vissa lärosäten har försök gjorts av både elever och anställda att använda ordnings- och säkerhetsbestämmelsen för att en föreläsare inte ska släppas in. Slutligen, när en seminarierie med en förintelseöverlevare skulle hållas för att medvetandegöra människor om nazismens brott fick seminarier i vissa utsatta områden ställas in på grund av hot mot överlevaren. I alla dessa fall kan man misstänka att en eller flera meningsmotståndare har använt bestämmelsen på olika sätt för att begränsa sin motståndares möjligheter att yttra sig. Det antar jag i så fall avviker från lagstiftarens intentioner när bestämmelsen stiftades.

Jag anser därför att det även bör utredas hur regler som förhindrar missbruk av bestämmelsen om ordning och säkerhet kan se ut.

Staffan Eklöf (SD)